

Vergeet niet te lezen!

Rita Rymenans en Gino Leroy

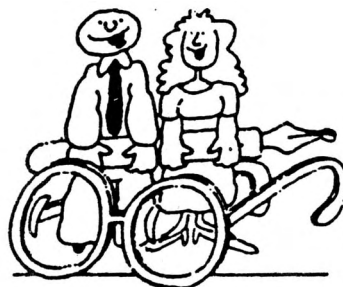
In het begin van de jaren 60, toen de wonderbaarlijke kijkkast een ereplaats kreeg in menige Vlaamse huiskamer, anticipeerden 'de makers' op de achteruitgang van de leescultuur. Ik herinner me nog levendig hoe een 80-jarige overgrootante uit Oost-Vlaanderen me op het hart drukte dat ik niet mocht vergeten te lezen, zich daarbij beroepend op het gelijknamige televisieprogramma. Had ze het programma ooit bekeken, dan zou ze me die raad niet gegeven hebben, want voor haar betekende lezen... bidden. Dertig jaar later heet het literaire magazine 'Wie schrijft die blijft', alsof niet de lezers maar de schrijvers nu een ruggesteuntje nodig hebben...

Polemieken over 'de teloorgang' van de woordcultuur wijzen steevast met een bestraffende vinger naar de televisie. 'Jongeren lezen niet meer! Nee, ze hangen liever in hun luie stoel voor de TV met een krakende zak superchips en een blik bruisende bubble-drink! De drempel van de bibliotheek is hun veel te hoog, maar de videotheek daar skaten ze zo binnen! De krant lezen doen ze niet, maar de TV-gids verslinden ze van BRT tot VTMI!'

U herkent ze wel, dit soort emotioneel geladen uitspraken over leerlingen die de woord-, boek-, leescultuur verloochenen en de visuele-, clip-, flash-, beeldcultuur aanbidden. Het is een feit dat de beeldcultuur niet meer weg te denken is uit de leefwereld van de jongeren, maar dat hoeft geen verarming te betekenen, integendeel. Voor het onderwijs is wel een extra taak weggelegd: leerlingen moeten niet alleen leren lezen, ze moeten ook leren kijken op een 'volwassen' manier. Het is in die geest dat het VONK-dossier over beeldtaal (19/6) tot stand is gekomen. Walter De Hert heeft in de inleiding ervan terecht gepleit voor 'een staakt-het-vuren in de loopgravenoorlog tussen woord- en beeldcultuur'.

Maar hoe is het feitelijk gesteld met de leeshouding van de jongeren? Zijn gevoelens als leeshonger, leesgierigheid, leesplezier hun volkomen vreemd? Of kunnen ze, alleen op hun lezerseiland, waanzinnig genieten van een 'keifak' boek? Wij vroegen het aan een driehonderdtal Vlaamse leerlingen van het laatste jaar secundair onderwijs.

Vorig schooljaar (1989-90) hebben we een peilingsonderzoek uitgevoerd naar de lees- en schrijfvaardigheid van leerlingen uit het zesde jaar secundair onderwijs.⁽¹⁾ Het leek ons zinvol om ook eens na te gaan wat hun attitudes zijn tegenover taal. Met behulp van een vragenlijst wilden we te weten

G. de Maeyer

komen wat zesdejaars in hun vrije tijd uit eigen vrije wil doen aan lezen, schrijven, en TV-kijken. In deze bijdrage belichten we hun leesattitudes en brengen die in verband met andere vormen van vrijetijdsbesteding.

Een aselechte steekproef van 334 leerlingen van het laatste jaar secundair onderwijs heeft de attitudevragenlijst ingevuld: 142 jongens (43%) en 192 meisjes (57%). 142 leerlingen zitten in het algemeen secundair (42%), 135 in het technisch secundair (41%) en 57 in het beroepssecundair onderwijs (17%). De leerlingen gaan naar school in de vijf Vlaamse provincies: 123 in Antwerpen (37%), 70 in Oost-Vlaanderen (21%), 54 in West-Vlaanderen (16%), 47 in Limburg (14%) en 40 in Brabant (12%). 153 leerlingen spreken thuis meestal het plaatselijke dialect (46%), 25 spreken Algemeen Nederlands (zoals er in het radio- en T.V.-nieuws wordt gesproken) (7%), 153 een tussentaal (tussen Algemeen Nederlands en dialect in) (46%) en 3 een andere taal (1%).

Vrijetijdsbesteding

Onder het kopje 'wat je leuk of vervelend vindt om in je vrije tijd te doen' hebben we een aantal vragen opgenomen die peilen naar de vrijetijdsbesteding van de leerlingen. Het gaat duidelijk alleen om de activiteiten die ze uit vrije wil doen, en die geen verband houden met hun huiswerk voor de school.

*Als je een namiddag helemaal vrij bent, welke van de onderstaande activiteiten zou je dan **graag** uit vrije wil doen en welke **niet graag**?*

De percentages geven de voorkeuren van de leerlingen weer, dus wat ze **graag** doen.

1. gezellig babbelen met vrienden of familie (of telefoneren)	96%
2. televisie of video-films kijken	85%
3. bezig zijn met een andere hobby	84%
4. sport beoefenen	78%
5. iets lezen (boek, tijdschrift enz.)	69%
6. iets schrijven (dagboek, brief, verhaal enz.)	41%
7. praatprogramma's op de radio beluisteren (b.v. Nieuws, Actueel, Het Vermoeden, Oor-degellijk, De Gewapende Man, Sportkaffee,...)	27%

Nagenoeg alle leerlingen (96%) houden van een gezellige babbel of telefoongesprek. Televisie kijken of bezig zijn met een andere hobby vindt 85% wel leuk. Lezen staat in de rangorde op de vijfde plaats: 69% van de ondervraagde leerlingen doet het graag. Schrijven en praatprogramma's op de radio beluisteren zijn hun minst favoriete bezigheden.

De voorkeuren van beide seksen lopen sterk uiteen (2): meisjes babbelen liever (98% tgo. 92%), lezen liever (81% tgo. 53%) en schrijven liever (53% tgo. 24%) dan jongens. Jongens van hun kant luisteren liever naar praatprogramma's op de radio (38% tgo. 18%).

Alleen bij deze laatste activiteit verschillen de antwoorden van de leerlingen uit de diverse afdelingen: 33% van de leerlingen uit het ASO en 28% van de leerlingen uit het TSO luisteren graag naar praatprogramma's op de radio, tegenover slechts 5% van de BSO-leerlingen.

Bij de tweede vraag hebben we dezelfde bezigheden opgesomd en moeten de leerlingen een uitspraak doen over hun concrete vrijetijdsbesteding van de voorbije week.

*Hoeveel procent van je vrije tijd heb je **vroge week** besteed aan de boven opgesomde activiteiten?*

Het volgende overzicht geeft de gemiddelde percentages weer:

1. gezellig babbelen met vrienden of familie (of telefoneren)	26%
2. televisie of video-films kijken	21%
3. sport beoefenen	16%
4. bezig zijn met een andere hobby	14%
5. iets lezen (boek, tijdschrift enz.)	11%
6. iets schrijven (dagboek, brief, verhaal enz.)	6%
6. praatprogramma's op de radio beluisteren (b.v. Nieuws, Actueel, Het Vermoeden, Oor-degelijk, De Gewapende Man, Sportkaffee,...)	6%
TOTAAL	100%

De rangorde is precies dezelfde als bij de eerste vraag, op sport en een andere hobby na. Aan gezellig babbelen of telefoneren hebben de leerlingen de voorbije week gemiddeld genomen een kwart van hun vrije tijd besteed, en televisie kijken heeft een vijfde ervan opgeslorpt. Ongeveer een tiende van hun vrije tijd hebben ze gelezen.

TV-kijken, de op één na meest favoriete vrijetijdsbesteding van de leerlingen, vergroten we even uit. Door de band genomen kijken de leerlingen zes dagen van de week TV, gemiddeld twee uur per dag. Gemiddeld anderhalve dag kijken ze heel lang (drie uur of meer) en twee dagen kijken ze heel kort (een half uur of minder). Het afgelopen weekend hebben ze gemiddeld vier en een half uur gekeken.

SCHAARS

Wat ik nu zie, is dat mijn zoon van veertien een woordenschat heeft die uitsluitend op ondertitels is gebaseerd, omdat hij godganse dagen op het tapijt ligt, met zijn dikke teen de televisie bedienend, en soms zelfs overleidend komend om van deze vechtsceñe naar gindse vrijage te switchen.

Herman de Coninck (Knack, 17 april 1985)

Het kijkgedrag van de jongens en de meisjes loopt niet sterk uiteen. Ook de antwoorden van de leerlingen uit de verschillende afdelingen komen goed overeen. Wat wel opvalt, is dat BSO-leerlingen gemiddeld bijna een uur per dag langer TV-kijken (160 minuten) dan ASO- (107 minuten) en TSO-leerlingen (116 minuten).

Lezen

In een tweede vragenreeks focussen we op de leesattitude van de leerlingen: hoeveel vrije tijd besteden ze eraan? bezoeken ze een openbare bibliotheek? hebben ze een favoriete schrijver? enz.

TIJDSBESTEDING

Lezen als vrijetijdsbesteding is in de eerste vragenreeks al even ter sprake gekomen in relatie tot de andere 'favoriete' bezigheden van de leerlingen. De twee vragen in deze reeks gaan uitsluitend over de tijd die ze aan lezen besteden.

Hoeveel uur lees jij in je vrije tijd voor je plezier? (Als je het niet precies weet, probeer dan te schatten.)

ik lees nooit voor mijn plezier	13%
minder dan één uur per week	20%
één tot twee uur per week	35%
twee tot drie uur per week	15%
meer dan drie uur per week	16%

Ongeveer een derde van de ondervraagde leerlingen (35%) leest één tot twee uur per week, een derde leest minder en een derde leest meer. Meisjes lezen door de band genomen meer dan jongens. 39% van de meisjes tegenover 30% van de jongens leest één tot twee uur, en 37% van de meisjes tegenover 25% van de jongens leest twee uur of meer per week. 22% van

de jongens leest nooit voor zijn plezier tegenover slechts 6% van de meisjes.

De antwoorden van de leerlingen uit de drie afdelingen lopen niet sterk uiteen. De opvatting dat TSO-ers en BSO-ers minder zouden lezen dan ASO-ers is blijkbaar een vooroordeel.

De tweede vraag peilt expliciet naar de tijd die de leerlingen aan lezen besteed hebben in het afgelopen weekend.

Hoelang heb je afgelopen weekend in je vrije tijd gelezen?

niets	22%
ongeveer een kwartier	15%
ongeveer een half uur	22%
ongeveer een uur	21%
meer dan een uur	20%

Een vijfde van de leerlingen heeft het afgelopen weekend niets gelezen, twee vijfde minder dan een half uur, en twee vijfde een uur of meer. Twee maal zoveel jongens (30%) als meisjes (16%) hebben afgelopen weekend niets gelezen en twee maal zoveel meisjes (27%) als jongens (14%) hebben ongeveer een uur gelezen. In de categorie 'grote' lezers (meer dan een uur) komen evenveel jongens als meisjes voor (ongeveer 20%).

BIBLIOTHEEKBEZOEK

Op de vraag 'ga je naar een openbare bibliotheek?' antwoordt 74% van de leerlingen ja. Jongens gaan minder naar de bib dan meisjes: 65% tgo. 81%. Het bibliotheekbezoek verschilt eveneens sterk volgens de afdeling waarin de leerlingen zitten: 89% ASO-ers, 71% TSO-ers en 41% BSO-ers gaan naar een openbare bibliotheek.

Gemiddeld hebben de leerlingen de afgelopen maand 2,4 boeken ontleend in een

openbare bibliotheek; op jaarbasis zou dat 29 boeken betekenen. Dat aantal verschilt niet significant voor beide seksen (2,1 voor de jongens tgo. 2,6 voor de meisjes), noch voor de leerlingen uit de verschillende afdelingen (3,0 voor ASO tgo. 2,0 voor TSO en 1,7 voor BSO).

Het aantal boeken dat de leerlingen de vorige week gelezen hebben bedraagt gemiddeld 0,6; per jaar zouden ze dus 31 boeken lezen. Deze vraag bracht evenmin significante verschillen aan het licht tussen jongens (0,5) en meisjes (0,7) of tussen leerlingen uit het ASO (0,8), TSO en BSO (0,5).

FAVORIETE SCHRIJVER

Bij de volgende vraag kunnen de leerlingen hun favoriete schrijver invullen:

Noem eens 1 schrijver die je goed vindt. Als je geen schrijver weet, sla deze vraag dan over. Als je meerdere schrijvers goed vindt, kies dan die schrijver die je het beste vindt.

69% van de leerlingen heeft de naam van een schrijver ingevuld, wat dus betekent dat een klein derde (31%) de vraag heeft overgeslagen. De verschillen per afdeling zijn enorm: meer dan de helft van de BSO-ers (54%) tegenover een kwart van de ASO-ers (24%) en een klein derde van de TSO-ers (29%) heeft geen schrijver ingevuld. We kunnen alleen maar speculeren waarom ze er geen opgeven: hebben ze geen favoriete schrijver of kunnen ze geen naam uit hun geheugen opduiken?

Op de vraag 'heb je van deze schrijver iets op school gelezen?' antwoordt 47% ja. Ook hier verschilt het aantal ja's sterk volgens de afdeling die de leerlingen volgen: 57% bij ASO-, 43% bij TSO- en 26% bij BSO-leerlingen.

De volgende tabel biedt een overzicht van de meest favoriete schrijvers (meer dan één

keer vermeld). U kunt tevens aflezen hoeveel leerlingen van die auteur iets op school hebben gelezen, en hoe de verdeling jongens/meisjes en ASO/TSO/BSO eruit ziet. In een poging tot ruwe classificering onderscheiden we de volgende categorieën: Nederlandstalige literatuur (N), vertaalde literatuur (V), jeugdliteratuur (J) en triviaalliteratuur (T).

Schrijver	Tot.	School	J	M	ASO	TSO	BSO
Stephen King (T)	17	0	12	5	7	8	2
Jos Vandeloo (N)	16	12	5	11	3	12	1
Aster Berkhof (N)	15	9	5	10	4	10	1
Ward Ruyslinck (N)	10	7	2	8	5	5	0
Agatha Christie (V)	9	0	5	4	2	5	2
Willem Elschot (N)	8	6	6	2	7	0	1
Elisabeth Marain (N)	7	5	0	7	4	2	1
Hugo Claus (N)	6	2	4	2	4	2	0
Hubert Lampo (N)	6	5	5	1	2	4	0
Tom Lanoye (N)	6	2	5	1	3	3	0
Clem Schouwenaars (N)	6	3	2	4	4	2	0
Jan Terlouw (J)	6	3	4	2	2	2	2
Jef Geeraerts (N)	5	2	2	3	4	0	1
Konsalik (T)	5	0	0	5	0	4	1
Harry Mulisch (N)	5	4	3	2	5	0	0
Cyriel Buysse (N)	4	4	2	2	3	1	0
Gerard Walschap (N)	4	4	1	3	4	0	0
Virginia Andrews (T)	3	0	0	3	0	3	0
Louis Paul Boon (N)	3	0	2	1	1	2	0
Harman Brusselmans (N)3	1	2	1	2	0	1	
Jackie Collins (T)	3	0	0	3	1	1	1
René Swartenbroeckx (J)	3	3	1	2	0	1	2
Felix Timmermans (N)	3	1	2	1	3	0	0
Thea Beckman (J)	2	2	1	1	0	1	1
Hendrik Cosciencie (N)	2	1	2	0	1	1	0
Yvonne Keuls (N)	2	1	0	2	1	0	1
Ivo Michiels (N)	2	2	2	0	2	0	0
Multatuli (N)	2	1	2	0	1	1	0
George Orwell (V)	2	2	2	0	2	0	0
Maria Rosseels (N)	2	2	0	2	2	0	0
Patrick Süskind (V)	2	0	2	0	1	1	0
Sydney Sheldon (T)	2	0	0	2	1	0	1

En dan volgen er nog 58 auteurs met slechts één vermelding. In de vier onderscheiden categorieën tellen we in het totaal 43 Nederlandstalige auteurs, 19 vertaalde

auteurs (triviaalliteratuur niet meegerekend), 15 jeugdboekenschrijvers en 13 triviaalschrijvers. De aantallen zijn te klein om er sluitende conclusies uit af te kunnen leiden, maar toch stellen we een aantal opmerkelijke verschijnselen vast.

De absolute topper is Stephen King met 17 punten; hij wordt nooit op school gelezen, spreekt jongens meer aan dan meisjes, ASO- en TSO-leerlingen meer dan BSO-leerlingen. De drie volgende favorieten (met tien of meer vermeldingen) zijn in schoolmiddens geen onbekenden: Jos Vandeloo (16), Aster Berkhof (15) en Ward Ruyslinck (10). Ze scoren het hoogst bij meisjes en bij TSO-leerlingen.

Het is op zijn minst merkwaardig te noemen dat er vrij veel uitgesproken jeugdschrijvers worden vermeld door zesdejaars die hier in feite 'te oud' voor zijn. TSO- en BSO-leerlingen hebben van die auteurs ook wel eens iets op school gelezen, b.v. René Swartenbroeckx, Thea Beckman, Gunnel Beckman, Christine Nöstlinger.

Wat eveneens opvalt, is het grote aantal triviaalschrijvers met Stephen King als koploper, b.v. Konsalik, Virginia Andrews, Jackie Collins (van wie een leerling zelfs een biografisch weetje toevoegde, nl. dat het de zus is van de actrice uit 'Dynasty'... of waar televisie kijken en lezen elkaar kunnen raken). Deze categorie van schrijvers wordt duidelijk van de schoolbanken geweerd.

Van de andere kant worden ook een aantal buitenlandse sterschrijvers vermeld door ASO- en TSO-leerlingen, b.v. Simone de Beauvoir, Umberto Eco, Milan Kundera, Françoise Sagan, Marguerite Yourcenar. En tot slot maken we ook melding van twee witte raven in het bonte gezelschap, nl. cabaretier Paul Van Vliet en stripauteur Willy Vandersteen.

AFFECTIEVE BAND MET LEZEN

Op de vraag 'praat je wel eens met vrienden of familie over boeken die je gelezen hebt?' antwoordt 52% met ja. Het is frap-

pant dat er bijna twee maal zoveel meisjes als jongens zijn die wel eens over boeken praten: 65% tegenover 35%. De eerste vraag heeft echter aan het licht gebracht dat meisjes door de band genomen liever praten dan jongens; het onderwerp boeken doet er misschien weinig toe.

'Vind je het vervelend om in je vrije tijd te lezen?' De meningen zijn ongeveer 50/50 verdeeld. 7% van de leerlingen vindt lezen in zijn vrije tijd altijd vervelend en 37% meestal wel (samen 44%). 40% vindt het meestal niet en 17% vindt het nooit vervelend om in zijn vrije tijd te lezen (samen 57%). Opnieuw valt het verschillend antwoordgedrag van jongens en meisjes op: twee maal zoveel jongens (51%) als meisjes (26%) vinden lezen meestal vervelend, en 11% van de jongens vindt lezen zelfs altijd vervelend tegenover slechts 4% van de meisjes.

De vraag *'heb je wel eens een goed boek voor de tweede keer gelezen, omdat je het zo'n goed boek vond?'* werd door 59% van de leerlingen met ja beantwoord. 68% van de meisjes tegenover 46% van de jongens streepten ja aan, opnieuw een uitgesproken verschil.

'Als je een boek of verhaal goed vindt, ga je dan na of er meer verhalen van dezelfde schrijver zijn?' Op die vraag antwoordt 67% van de leerlingen meestal wel en 33% meestal niet. 72% van de meisjes tegenover 59% van de jongens doen het 'meestal wel'. De verdeling per afdeling: 73% van de ASO- en 67% van de TSO- tegenover 50% van de BSO-leerlingen hebben 'meestal wel' aangekruist.

De laatste vraag in deze reeks: *'vind jij dat je veel leest in je vrije tijd?'* 5% vindt van wel (4% jongens en 6% meisjes), 65% vindt van niet (72% jongens en 58% meisjes), de overigen vinden dat ze tamelijk veel lezen.

Bij alle vragen uit deze reeks hebben we uitgesproken verschillen vastgesteld tussen

de antwoorden van de beide seksen. Jongens hebben duidelijk de meest negatieve leesattitude.

LEESVOORKEUR

Het deel over lezen wordt afgesloten met een reeks vragen die peilen naar de leesvoorkeur van de leerlingen.

De volgende vragen gaan over allerlei teksten die je in je vrije tijd uit eigen vrije wil kunt lezen. Nu willen wij van je weten:

1. *Heb je die teksten de afgelopen maand gelezen? (Met een maand bedoelen we ongeveer de laatste vier weken vanaf nu.)*
2. *Lees je die teksten graag?*

	afgelopen maand	graag
krant	83% (1)	68% (3)
populaire tijdschriften b.v. mode- en damesbladen (Margriet, Libelle, Elga, Rair), gezinsbladen (Panorama, De Post, Story, Dag allemaal), tienerbladen (Joepie, Tina), radio- en TV- bladen (TV-ekspres, Humo)	80% (2)	84% (1)
informatieve tijdschriften b.v. hobbybladen (Doe-t-zelf, Vrije tijd), jeugdbladen (Vandaag), verenigingsbladen (sportvereniging)	38% (5)	44% (8)
kwaliteitstijdschriften b.v. Kneek, Trends, Eos	43% (5)	44% (9)
gedicht	22% (11)	27% (14)
toneelstuk (lezen; niet naar theater zelf gaan)	13% (14)	13% (17)
stripverhaal of beeldroman	60% (3)	72% (2)
kinder- of jeugdboeken (tot 14 jaar)	2% (19)	11% (18)
avonturenverhaal of reisverhaal	27% (8)	49% (5)

verhaal over beroemde personen	28% (7)	48% (6)
sprookje of fabel	7% (17)	18% (16)
stationsroman (doktersroman of liefdesroman)	20% (12)	40% (10)
detectiveroman	20% (12)	48% (7)
science fiction (verhaal over de toekomst)	9% (16)	22% (15)
oorlogsroman	12% (15)	29% (12)
informatieve boeken, b.v. natuurboeken, kunstboeken, reisgidsen	27% (9)	34% (11)
humoristische verhalen en cursiefjes	44% (4)	67% (4)
consumentengids b.v. Testaankoop, Auto-magazine	27% (10)	28% (13)
de Bijbel, de Koran, godsdienstig verhaal	5% (18)	4% (19)

Interessant om weten is of er een verband bestaat tussen wat de leerlingen lezen en wat ze graag lezen. Een vergelijking van de rangordes brengt een hoog verband tussen beide aan het licht.(3)

Zetten we de top vijf van wat de leerlingen de afgelopen maand gelezen hebben, naast de top vijf van wat ze graag lezen, dan zien we dat er vier tekstsoorten in beide rangordes voorkomen, wat dus eveneens wijst op een sterke mate van overeenkomst. De krant, populaire tijdschriften, stripverhalen/beeldromans, en humoristische verhalen/cursiefjes zijn de tekstsoorten die de voorkeur van het grootste aantal leerlingen wegdragen, ongeacht hun sekse of de afdeling waarin ze zitten.

Afgelopen maand gelezen	Graag lezen
1. de krant	1. populaire tijdschriften
2. populaire tijdschriften	2. stripverhaal/beeldroman
3. stripverhaal/beeldroman	3. de krant
4. humoristisch verhaal/ cursiefje	4. humoristisch verhaal/ cursiefje
5. kwaliteits tijdschriften	5. avonturenverhaal/reis- verhaal

Als we de balans opmaken van de leesvoorkeuren van de verschillende subgroepen, dan valt op dat significant meer jongens hun voorkeur laten blijken voor zakelijke, informatieve tekstsoorten (b.v. de krant, informatieve tijdschriften en consumentengidsen) en significant meer meisjes voor (populaire) diverserende genres (b.v. populaire tijdschriften, avonturenverhalen/reisverhalen, stationsromans en gedichten). Op een paar uitzonderingen na lopen de voorkeuren van de leerlingen uit de verschillende afdelingen slechts licht uiteen.

En tot slot: het gebruik van naslagwerken buiten schooltijd is wijd verbreid. Meer dan driekwart van de leerlingen (78%) grijpt buiten schooltijd wel eens naar een encyclopedie en bijna 90% naar een woordenboek. Er zijn echter meer meisjes dan jongens die een woordenboek gebruiken (91% t.o.v. 83%). En het encyclopediegebruik verschilt sterk per afdeling: iets meer in ASO (79%) dan in TSO (74%) en veel minder in BSO (54%).

Clichés zijn er om ontzenuwd te worden...

'Jongeren lezen niet meer! Nee, ze hangen liever in hun luie stoel voor de TV!'

85% van de leerlingen kijkt graag TV als ze een namiddag helemaal vrij zijn en 70% leest graag. Het ziet er wel naar uit dat we het percentage voor lezen met een korrel zout moeten nemen, want uit een andere vraag is gebleken dat 44% het meestal of altijd vervelend vindt om in zijn vrije tijd te lezen.

Afgelopen weekend hebben de leerlingen gemiddeld vier en een half uur naar TV gekeken. Een vijfde van hen heeft niets gelezen, twee vijfde minder dan een half uur en twee vijfde een uur of meer. De voorbije week hebben de leerlingen gemiddeld een vijfde van hun vrije tijd aan TV-kijken besteed en een tiende, dus half zoveel, aan lezen. Als we weten dat ze gemiddeld

twalf uur per week TV-kijken (zes dagen tegen gemiddeld twee uur per dag), dan zouden we dus kunnen veronderstellen dat ze gemiddeld zes uur per week lezen. Maar dat schijnt niet te kloppen: slechts 16% van de leerlingen leest meer dan drie uur per week. Een derde leest één tot twee uur per week, een derde meer en een derde minder. Een derde van de leerlingen vindt van zichzelf dat ze veel of tamelijk veel lezen. De vrije tijd die jongens en meisjes aan lezen besteden, verschilt aanzienlijk.

'De drempel van de bibliotheek is hun veel te hoog!'

Driekwart van de leerlingen gaat naar een openbare bibliotheek en ontleent daar gemiddeld 2,4 boeken per maand. Onder de bib-gangers zijn meer meisjes dan jongens, meer ASO- dan TSO-, en meer TSO- dan BSO-leerlingen.

70% van de leerlingen heeft een favoriete schrijver; 50% heeft daarvan iets op school gelezen. Ziehier de top drie: 3. Aster Berkhof, 2. Jos Vandelloo en 1. Stephen King.

'De krant lezen doen ze niet, maar de TV-gids verslinden ze!'

De krant, populaire tijdschriften, stripverhalen/beeldromans en humoristische verhalen/cursiefjes, dat zijn de tekstsoorten die de meeste leerlingen lezen en die ze ook het liefst lezen, ongeacht hun sekse of de afdeling waarin ze zitten. Door de band genomen gaat de leesvoorkeur van jongens uit naar zakelijke, informatieve teksten en die van meisjes naar (populaire) diverterende teksten.

Tot slot willen we er voorzichtigshalve op wijzen dat enquêtes alleen gerapporteerd gedrag aan het licht brengen, en dat kan wel eens overhellen naar wat sociaal wenselijk wordt geacht: vergeet niet te lezen...

Rita Rymenans & Gino Leroy
UIA (Didactiek en Kritiek)
Universiteitsplein 1
2610 Wilrijk

Bibliografie

Daems, Frans, Rita Rymenans & Gino Leroy: **Taalvaardigheid van afgestudeerden van het secundair onderwijs: wat vindt 'men' ervan?** Interimrapport Wilrijk: UIA, 1990.

Daems, Frans, Rita Rymenans & Gino Leroy: **Pelling van de lees- en schrijfvaardigheid op het einde van het secundair onderwijs.** Eindrapport (5 delen) Wilrijk: UIA, te verschijnen.

Rymenans, Rita & Gino Leroy: Taalbehoeften van jongeren tijdens het werk, de studie of in het dagelijks leven. In: **Vonk**, 19/2, p.16-23.

Noten

- (1) Het peilingsonderzoek werd uitgevoerd in het kader van een FCFO-project met betrekking tot de kwaliteit van het moedertaalonderwijs (UIA, 1988-1990). Voor een verslag van de eerste fase (het behoeftenonderzoek) verwijzen we naar Daems, Fr., R. Rymenans & G. Leroy 1990 (beknopt weergegeven in Vonk 19/2). Dit attitudeonderzoek vond plaats in de tweede fase (het peilingsonderzoek): zie Daems, Fr., R. Rymenans & G. Leroy, te verschijnen.
- (2) Het verschillende antwoordgedrag van de leerlingen uit de subgroepen (jongens/meisjes of ASO/TSO/BSO) kan toevallig zijn. In dit artikel presenteren we alleen die antwoorden die 'significant' van elkaar verschillen, d.w.z. dat we daarvan met minstens 95% zekerheid kunnen zeggen dat ze niet aan het toeval te wijten zijn.
- (3) De rangordecorrelatiecoëfficiënt van Spearman bedraagt 0.904.